

OTSUS

Tallinn

16.10.2018 nr 5-5/2018-064

Gaasivõrgud AS pakutud kohustuse siduvaks muutmine ja menetluse lõpetamine

1. Järelevamemenetluse alustamine

12.12.2016 esitas Eesti Energia AS Konkurentsiametile kaebuse¹, milles paluti algatada menetlus AS Gaasivõrgud suhtes turgu valitseva seisundi rikkumise lõpetamiseks ja kohustada AS Gaasivõrgud võimaldama ühtse arve² esitamist (gaasi võrguteenus ja gaas ühel arvel) kõikidele gaasimüüjatele. Nimetatud kaebuse alusel alustas Konkurentsiamet järelevamemenetlust, mille eesmärgiks oli AS Gaasivõrgud tegevuse vastavuse kontrollimine konkurentsiseaduse (KonkS) §-ga 16³.

2. Otsuse adressaat

AS Gaasivõrgud, äriregistrikood 12503841, aadress Gaasi 5, 11415, Tallinn, põhitegevusala vastavalt äriregistrile: maagaasi ülekanne ja jaotus maagaasivõrgu kaudu.

3. Asjaolude kirjeldus ja tõendid

3.1. Kaebuses esitatud asjaolud

Eesti Energia AS (edaspidi EE) on seisukohal, et AS-i Gaasivõrgud (edaspidi GV) tegevus on vastuolus KonkS §-ga 16, sest pole tagatud turuosaliste võrdne kohtlemine. GV on suurim gaasi jaotusvõrguettevõtja Eestis, mis haldab 1500 km Eesti gaasivõrkudest. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi andmetel on Eestis lisaks GV-le veel 25 maagaasi jaotusvõrguettevõtjat, kellele kuulub 22% gaasivõrkudest, läbi mille osutatakse 14% kogu jaotusteenusest. KonkS § 15 mõistes on GV olulist vahendit omav ettevõtja ja KonkS § 13 lg 2 alusel omab GV turgu valitsevat seisundit.

AS-i Eesti Gaas (edaspidi EG) tütarettevõtjana on GV-l võimalus EG tarbijatele pakkuda lahendust, kus tarbijatele esitatakse ühtne arve nii võrguteenuse kui müüdava gaasi eest. EG kasutab nimetatud eelist ka turundustegevuses kui müügiargumenti, miks tarbija peaks valima gaasimüüjaks EG. Võimaldades üksnes EG-le ühtset arvet pakkuda luuakse EG-le

¹ Eesti Energia AS kiri 12.12.2016 nr EM-JUH-4/31 „Kaebus AS Gaasivõrgud tegevuse osas“ koos lisadega.

² Käesolevas otsuses kasutatakse läbivalt terminit „ühtne arve“, mis on sisult samane AS-i Gaasivõrgud kasutatava terminiga „ühisarve“.

³ Konkurentsiameti kiri 29.12.2016 nr 5.1-1/16-0394-003 „Teade järelevamemenetluse alustamisest ja taotlus teabe saamiseks“.

oluline konkurentsieelis teiste mitte-võrguettevõtjatest gaasimüüjate ees, kellel puudub võimalus esitada tarbijale ühtset arvet.

3.2. AS-i Gaasivõrgud ja teiste ettevõtjate selgitused ning ühtse arve indikatiivne kava

29.12.2016 teavitas Konkurentsiamet GV-d EE poolt esitatud kaebusest ning soovis selgitusi ja teavet.

GV selgitas 23.01.2017⁴, et GV poolt osutatud maagaasi võrguteenuse arvet vahendab EG, kes teeb seda alates 2006. aastast. Enne 2006. aastat osutas EG ise samaaegselt nii gaasi müügi kui võrguteenust ja väljastas ka vastavaid arveid. GV kogub tarbijatelt võrguteenuse tarbimisandmed ja edastab need EG-le võrguteenuse arvete koostamiseks ja väljastamiseks. Arveldusperioodi lõpus GV ja EG arveldavad omavahel osutatud võrguteenuse eest. Võrguteenuse arvete tasumise makserisk on EG-l. EG ja GV sellekohase koostöö täpsemad tingimused on sätestatud GV ja EG vahel sõlmitud võrguteenuse müügi vahendamise lepingus. GV märkis, et mitte ükski teine gaasimüüja ei ole siiani avaldanud huvi gaasi ja võrguteenuse eest GV klientidele ühtse arve väljastamise võimaluse suhtes. Seetõttu puudus vajadus vastava tehnilise ja organisatoorse võimekuse (töökorralduse ja lepingute väljatöötamine, vastavate lepingute ja nende täitmise administreerimine) väljatöötamiseks ja pakkumiseks. EE oli seni ainuke gaasimüüja, kes tundis suuremat huvi ühtse arve võimaldamise osas ja pöördus vastava ettepanekuga EG poole, soovides rakendada ühtse arve esitamist üksnes kodutarbijate osas.

Selleks, et võimaldada teistele gaasimüüjatele võimalust esitada oma klientidele ühtset arvet gaasi ja võrguteenuse eest peab eksisteerima üks keskne tehniline lahendus (nt Elering AS-i arendatav gaasi andmevahetusplatvorm), mille kaudu saaks toimuda andmete vahetamine võrguettevõtjate ja müüjate vahel. Arvestades ühtse arve võimaldamisega seotud investeeringu maksumuse eelduslikult suurt osakaalu GV investeeringute aastast kogumahust on vaja olla kindel, et vastava lahenduse järele eksisteerib vajadus ja nõudlus ning et selle rakendamisest saadav kasu ületab arendamisega seotud kulud.

Konkurentsiamet saatis ajavahemikus 10.-13.02.2017 üheksale gaasi müügiga tegelevatele ettevõtjale kirja seoses maagaasi ja selle võrguteenuse eest ühtse arve võimaldamisega, küsides muuhulgas nende arvamust selle kohta, kas nad peavad sellist võimalust konkurentsitingimuste ja tarbijate huvide seisukohast oluliseks ning kas nad on antud küsimuses pöördunud GV poole. Ettevõtjate esitatud vastustest nähtus, et huvi ühtse arve võimaldamise vastu on eeskätt nendel müüjatel, kelle kliendiportfellis on arvestaval määral kodutarbijaid ja kellel on teada klientide soov saada ühtset arve gaasi ja –võrguteenuse tarbimise eest. Need gaasimüüjad, kelle kliendiportfellis on üksnes ärikliendid, ei pidanud ühtse arve esitamise võimalust oluliseks. Samas üldjuhul märgiti, et selline võimalus konkurentsitingimuste ja eeskätt kodutarbijate huvide seisukohast on oluline. Üldiselt ei ole gaasimüüjad antud küsimuses GV poole pöördunud, kuid ühtse arvega seonduvat on siiski arutatud Elering AS-i koosolekul.

11.04.2017 toimus Konkurentsiametis kohtumine GV esindajatega, kus arutati ühtse arve juurutamisega seonduvat. Kohtumisel lepitati kokku, et GV töötab välja ja esitab oma ettepanekud Konkurentsiametile. GV esitas 29.05.2017 ühtse arve võimaldamiseks koostatud indikatiivse tegevuskava⁵. Tegevuskava nägi ette kolme etappi, mis sisaldasid

⁴ AS Gaasivõrgud kiri 23.01.17 nr K-23 „Vastus teabenõudele“.

⁵ AS Gaasivõrgud 29.05.2017 kiri nr K-58 „Ühisarve – indikatiivne tegevuskava“.

tehnilist analüüsi, mõjude analüüsi ja projekti elluviimist orienteeruva kestvusega 12-14 kuud. GV selgitas, et esitatud tegevuskava on indikatiivne ja võib praktikas muutuda nii tegevuste sammude kui nende ajakava osas.

Konkurentsiamet soovitas 30.06.2017 kirjas⁶ GV-l teha mõistliku aja jooksul vajalikke toiminguid vastavalt indikatiivsele tegevuskavale. GV peaks teostama võimalikult kiiresti temast sõltuvad protsessid, et lühendada ühtse arve korraldamise ja rakendamise aega.

Vastusena Konkurentsiameti 25.09.2017 kirjale esitas GV 26.10.2017 teabe ühtse arve kava rakendamise hetkeseisust ja kirjeldas probleeme, mis GV hinnangul takistasid protsessi kiiremat ellu rakendamist⁷. Teabe kohaselt alustati ühtse arve tegevuskavas kirjeldatud tegevuste elluviimisega. GV alustas olemasoleva olukorra kaardistamist, sh GV äriprotsesside ja süsteemide tehniliste nõuete ning Elering AS andmevahetuse platvormi (AVP) tehniliste nõuete kaardistamist. Lisaks kavandas GV kohtumist kaebuse esitanud EE-ga, et võimalusel leida lahendus EE soovile hakata võrguteenuse arvet esitama. Kui GV ja EE saavutavad antud küsimuses kokkuleppe, siis GV hinnangul puuduks Konkurentsiametil põhjus menetluse jätkamiseks.

21.11.2017 teatas GV, et novembri lõpus esitas GV EE-le tehnilise kirjelduse selleks, et ta saaks hinnata oma IT-arenduse mahtu 2018. aastaks ja et orienteeruvaks realiseerimise ajaks oli 2018. aasta lõpp⁸. Kirjas märgiti, et esialgu kõikidele soovijatele analoogset lahendust pakkuda ei ole võimalik ja kavas on proovida EE-le pakutava lahenduse toimimist. EE 24.01.2018 vastusest Konkurentsiametile nähtus, et sel hetkel oli GV ettepanek analüüsimisel ning mõned ettepaneku aspektid, nagu nt näitude ja arvesti numbri kuvamine arvetel, vajasisid täiendavaid läbirääkimisi nii GV-ga kui ka Tarbijakaitseametiga⁹.

3.3 Konkurentsiameti esialgne hinnang ja ettekirjutuse hoiatus

Konkurentsiamet saatis 30.01.2018 GV-le oma esialgse hinnangu ühtse arve rakendamise kava kohta¹⁰. Konkurentsiamet märkis, et käesoleval ajal valitsev olukord, kus ühtset arvet nii gaasi kui ka võrguteenuse eest on võimalik esitada ainult ühel turuosalisel ehk EG-l, on gaasimüüjate vahelist konkurentsi kahjustav. Arvestades lisamugavust, mida selline lahendus gaasi tarbijatele pakub, omab EG siinkohal konkurentsieelist.

GV omab gaasi edastamise osas turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lõike 1 kohaselt. KonkS § 16 punkti 3 kohaselt on turgu valitsevat seisundit omaval ettevõtjal keelatud võrdväärsete kokkulepete korral erinevate tingimuste pakkumine või rakendamine erinevatele äripartneritele, pannes mõne neist sellega ebasoodsasse konkurentsiolukorda. GV on rakendanud oma äripartneritele erinevaid tingimusi, pannes EG teistest soodsamasse

---

⁶ Konkurentsiameti 30.06.2017 kiri nr 5-1/16-0394-367-1 „Ühisarve kava rakendamisest“

⁷ AS Gaasivõrgud 26.10.2017 kiri nr K-87 „Ühisarve kava rakendamisest.“

⁸ AS Gaasivõrgud 21.11.2017 e-kiri vastusena Konkurentsiameti 20.11.2017 e-kirjale.

⁹ AS Eesti Energia 21.01.2018 e-kiri vastusena Konkurentsiameti 19.01.2018 e-kirjale.

¹⁰ Konkurentsiameti 30.01.2018 kiri nr 16-0394-048-1 „Esialgne hinnang ja taotlus teabe saamiseks ühtse arve rakendamise kava kohta“.

konkurentsiolekorda. Sellega oli Konkurentsiameti esialgsel hinnangul kaasnenud konkurentsiseaduse rikkumise oht. Kuigi ühelt poolt on mõistetav, et EG ja GV koostööl on oma ajalooline taust, mis teiste gaasimüüjate puhul puudub, peaks GV konkurentsiseaduse rikkumise riski vältimiseks looma võimalikult kiiresti ka teistele gaasimüüjatele ühtse arve pakkumise võimaluse. Vastupidisel juhul pidas Konkurentsiamet võimalikuks GV-le ettekirjutuse tegemist, millega nõutakse ühtse arve võimaldamist võrdväärsetel tingimustel kõikidele gaasimüüjatele. GV poolt juurutatud ühtse arve võimalus ei tohiks jääda avatuks üksnes EE-le. Selline võimalus tuleb mõistlikel tingimustel luua kõigile gaasimüüjatele.

Konkurentsiamet palus GV-l esitada tegevuskava koos tähtaegadega, mille alusel kavatsetakse ühtse arve võimalus kõikidele gaasimüüjatele juurutada.

3.4 AS Gaasivõrgud poolt pakutud kohustus

Peale esialgse seisukoha esitamist Konkurentsiameti poolt toimusid GV ja Konkurentsiameti vahel läbirääkimised konkurentsiprobleemi lahendamiseks GV poolsete kohustuste võtmise teel. Samuti pidas GV sellekohaseid kohtumisi ja läbirääkimisi turuosalistega¹¹. 05.07.2018 esitas GV esimese taotluse järelevalvemenetluse lõpetamiseks kohustuse võtmisega¹². Konkurentsiamet esitas selle taotluse turuosalistele arvamuse esitamiseks ning laekunud tagasiside põhjal, mida on põhjalikumalt käsitletud edaspidi, tegi GV kohustuse mõningad muudatused. GV esitas 12.10.2018 lõpliku kohustuse võtmise taotluse, mis on ka käesoleva otsuse aluseks.

GV esitas 12.10.2018 taotluse võtta kohustus alljärgnevatel tingimustel:

Ühtse arve võimaldamise põhitingimused

1. GV töötab välja ühtse arve esitamise tehnilise lahenduse ja GV poolt gaasi müüjatele (edaspidi müüja) rakendatavad tüüptingimused GV võrguga ühendatud gaasitarbijatele (edaspidi tarbija) ühtse arve esitamiseks. GV tagab kõikidele müüjatele võimaluse hakata tarbijatele ühtset arvet esitama GV väljatöötatud tehnilistel- ja tüüptingimustel.
2. Ühtse arve esitamiseks tuleb müüjal eelnevalt sõlmida GV-ga GV kehtestatud tüüptingimustel leping (edaspidi Leping). Lepingu mittesõlmimisel on GV-l õigus ühtse arve esitamise võimaldamisest keelduda või Lepingu rikkumisel selle võimaldamine lõpetada.
3. Ühtse arve esitamise võimaldamiseks GV koostab ja teeb tarbija valitud müüjale Elering AS-i (edaspidi süsteemihaldur) andmevahetusplatvormi (edaspidi AVP) kaudu kättesaadavaks digitaalse võrguteenuse arve, mida müüja saab kasutada ühtse arve koostamiseks. Kogu ühtse arve esitamise seonduv infovahetus GV ja müüja vahel hakkab toimuma AVP kaudu.
4. Digitaalse võrguteenuse arve AVP-st vastuvõtmise, ühtse arve koostamise ja tarbijale edastamise, sh vastava võimekuse väljatöötamise ja olemasolu eest vastutab müüja. GV ei vastuta GV tegevusest mittesõltuvatest, sh süsteemihaldurist, AVP-st või müüjast tingitud mistahes tehniliste vm puuduste eest, mis takistab müüjal AVP-st digitaalse võrguteenuse arve vastuvõtmist või tarbijale ühtse arve koostamist.

---

¹¹ AS Gaasivõrgud 14.03.2018 kiri nr V-027-1 "Ühtse arve uuendatud tegevuskava".

¹² AS Gaasivõrgud 05.07.2018 kiri nr GV-K18-083-V

5. Müüja, kes soovib hakata ühtset arvet esitama, võib arve esitamise valiku teha eraldi kodutarbija ja vabatarbija segmendis. Vastava segmendi kohta valiku tegemise järgselt peab müüja võrguteenuste eest arve väljastama kõigile selle segmendi klientidele.
6. Nendele tarbijatele, kelle valitud müüja ei soovi ühtset arvet esitada, esitab võrguteenuse arve GV või tema poolt valitud arveldusteenuse osutaja.
7. Ühtse arve esitamiseks GV annab müüjale üle (st loovutab) vastavatest võrgulepingutest tulenevad võrguteenuse tasunõuded tarbijate vastu (edaspidi nõue). GV ei maksa müüjale nõude loovutamise eest tasu. GV loovutab nõude Lepingu alusel.
8. Pärast Lepingu sõlmimist ja ühtsete arvete esitamisega alustamist:
  - 8.1. GV esitab müüjale arve üks kord kuus eelmisel kuul müüja klientidest tarbijatele GV poolt osutatud võrguteenuste kogumaksumuse eest. Arve esitamise kuupäev ja tasumise tähtpäev sätestatakse ühtse arve tüüptingimustes. Arve sisaldab kõiki kohalduvaid makse (s.h. aktsiisi), mida võrguteenuse arve peab sisaldama. Müüja kohustub arve GV-le tasuma sõltumata sellest, kas tarbijad on müüjale võrguteenuse ja aktsiisi eest tasunud. Tarbija krediidirisk on müüjal. Müüja kohustub GV poolt esitatud arve tasuma ühtse arve tüüptingimustes sätestatud tähtpäevaks;
  - 8.2. tarbijad tasuvad GV poolt tarbijatele osutatud võrguteenuse eest müüjale;
  - 8.3. müüja haldab ja lahendab tarbijate poolt esitatud pöördumisi, mis puudutavad võrguteenuse arveid;
9. GV rakendab müüja krediidiriski (punktis 8.1 nimetatud arvete tasumine) maandamiseks ja Lepinguga võetud müüja kohustuste täitmise tagamiseks (st nõuab müüjalt) ühte järgmistest tagatistest: (i) pangagarantii, (ii) igakuine ettemaks või (iii) pangagarantii kombineerituna igakuise ettemaksuga. Tagatise andmisega seotud kulud kannab müüja. Tagatise minimaalne suurus on võrdne punktis 8.1 nimetatud vastava kuu arve summaga, mille suuruse määrab GV enda prognoosi alusel.
10. GV ei maksa müüjale võrguteenuse või ühtse arve esitamise eest tasu ning ei hüvita müüjale Lepingu täitmisega kaasnevat mistahes kulusid või kahju. GV ei hüvita müüjale mistahes kulusid või kahju, mis võivad müüjal tekkida seoses tarbijatelt nõude sissenõudmisega (sh inkassotasu, menetluskulud, riigilõiv, jne).

Kohustuse täitmise etapid ja planeeritav lõpptähtaeg

11. Kohustuse täitmise kavandatud etapid ja tähtajad:

Tegevus	Aeg
<i>I etapp</i>	
- Analüüs (ühtse arve võimaldamiseks vajalike tegevuste kaardistamine)	2018 IV kvartal
- Lepingu ja tüüptingimuste väljatöötamine ja turuosalistele tutvustamine	2019 I kvartal
<i>II etapp</i>	
- Arendustööde teostamine	2019 I kvartal
<i>III etapp</i>	
- Tehniliste lahenduste testimine GV poolt	2019 II kvartal

<i>IV etapp</i>	
- Testkeskkonna avamine partneritele	2019 III kvartal
<i>V etapp</i>	
- Toote avamine (tehniline ja juriidiline valmisolek ühtse arve esitamise võimaldamiseks)	2019 IV kvartal

12. Seega seab GV eesmärgiks saavutada ühtse arve esitamise võimaluse kõigile müüjatele pakkumise võimekus hiljemalt 2020. a alguseks.
13. GV teavitab Konkurentsiametit iga etapi lõppemise tähtajale hiljemalt järgneva kuu 15 kuupäevaks antud etapil teostatud tegevustest. Lisaks teavitab GV Konkurentsiametit viivitamatult mistahes asjaoludest, mis võivad takistada kohustuste tähtaegset täitmist.

3.5 Teiste gaasimüüjate arvamus AS Gaasivõrgud poolt väljapakutud kohustuse kohta

Konkurentsiamet edastas 05.07.2018 GV poolt välja pakutud kohustuse seitsmele ettevõtjale¹³ arvamuse esitamiseks. Alljärgnevalt on kokkuvõtlikult esitatud olulisemad märkused ja ettepanekud ühtse arve võimaldamise põhitingimuste kohta.

Adven Eesti AS-i esialgse hinnangu kohaselt langevad GV kavas toodud põhimõtted kokku Adven Eesti AS-i seisukohaga. Elektrum Eesti OÜ arvates on ühtse arve juurutamine gaasiturul positiivne areng ja ta kaalub selle võimaluse kasutamist oma maagaasi ostvate klientide puhul. GV poolt kirjeldatud põhimõtted langevad suures osas kokku Elektrilevi OÜ ühtse arve mehhanismiga, millega ka Elektrum Eesti OÜ on liitunud. Ettevõtja tegi mõningaid täpsustavaid märkusi kava punktide 5, 6 ja 8.3 kohta. 220 Energia OÜ asus seisukohale, et kliendil peaks olema valikuvõimalus otsustada, kas ta soovib saada ühtset arvet või mitte. Samuti peaks võrguettevõtja maksma müüjale teatud kulude kompensatsiooni ühtse arve krediidiriski ning finantseerimise kulude katteks. EE tegi ettepaneku, mille kohaselt võiks suurema paindlikkuse tagamiseks gaasimüüjal olla õigus esitada ühtset arvet valitud segmendi klientidele. Samuti tegi EE ettepaneku viia tagatise osas täiendavalt sisse krediidireitingu kriteeriumi näitaja. EG pidas samuti vajalikuks võimaldada müüjal esitada ühtset arvet segmendipõhiselt. Põhitingimuste punkti 9 osas tehti ettepanek kehtestada tagatise piirmäärana 2 miljonit eurot. Tarbegaas OÜ leidis, et GV põhitingimused ühtse arve võimaldamiseks turuosalistele on põhjendatud.

3.6 AS-i Gaasivõrgud seisukoht ühtse arve tegevuskava esitatud märkuste ja ettepanekute kohta ning antud seletused

Konkurentsiamet edastas GV-le seisukoha esitamiseks nende gaasimüüjate kirjad, mis sisaldasid sisulisi märkusi tegevuskava kohta¹⁴, ning GV esitas neile seisukohad nii kirjalikult kui ka suuliselt Konkurentsiametis antud seletuste käigus¹⁵.

¹³ Adven Eesti AS, Eesti Energia AS, Eesti Gaas AS, Elektrum Eesti OÜ, Alexela Energia AS, Tarbegaas OÜ ja 220 Energia OÜ (10.07.2018 nr 5-1/16-0394-298-1) ja Eesti Gaas AS (27.08.2018 nr 5-1/16-0394-367-1).

¹⁴ Eesti Energia AS, Elektrum Eesti AS, 220 Energia OÜ ja Eesti Gaas AS.

Arvestades gaasimüüjate ettepanekut muutis GV põhitingimusi selliselt, et müüjal on võimalik ühtse arve esitamise eesmärgil valida eraldi kodutarbija (sh korteriühistud ja kortermajade haldajad) ja vabatarbija (so äritarbija) segmentide vahel. Ühe segmenti siseselt on müüja kohustatud arveid esitama kõikidele segmenti kuuluvatele tarbijatele. GV ei näe võimalust tagada võimalust esitada ühtset arvet lähtuvalt üksiku tarbija soovist, sest see toob kaasa täiendava halduskoormuse ning eeldab ka keerukamat infotehnoloogilist lahendust.

GV ei ole nõus EE ettepanekuga viia tagatise asemel sisse krediidireitingu kriteerium, sest pakutud kriteerium Baa3/BBB on liiga madal ja see peaks see olema vähemalt Aa3/AA. Samas mitte kõikidel gaasimüüjatel ei ole krediidireitingu taset mõõdetud, mistõttu võib sellise kriteeriumi tagatisest vabastamiseks sisse viimine tingida gaasimüüjate ebavõrdset kohtlemist.

Seoses EG poolt tehtud ettepanekuga piirata ettemaksu suurust summaga 2 miljonit eurot otsustas GV, et vältimaks gaasimüüjate võimalikku ebavõrdset kohtlemist sellist piirmäära ei kehtestata.

GV ei ole nõus 220 Energia OÜ ettepanekuga lisada võrguettevõtjale kohustus maksta müüjale ühtse arve krediidiriski ning finantseerimise kulude katteks kompensatsiooni, sest tegemist on tavapäraste ettevõtlusega seotud riskide ja kuludega ning ühtse arve esitamine ei ole müüjale kohustuslik. Võrguettevõtjale on ühtse arve esitamise süsteemi rakendamine aga kohustuslik. Olukorras, kus võrguettevõtjal ei ole võimalik ühtse arve esitamise lepingupartnerit valida, on ebaproportsionaalne ja põhjendamatu seada võrguettevõtjale kohustus kompenseerida müüjale tavapäraseid ettevõtlusega seotud finantsriske.

GV viis sisse ka mõningad redaktsioonilised täpsustused vastavalt gaasimüüjate vastustes avaldatud seisukohtadele. Seoses ühtse arve esitamise võimaldamisega kaasnevate täiendavate kuludega selgitas GV, et need on seotud uue infotehnoloogilise lahenduse väljatöötamisega, sest EG esitab võrguteenuse arveid teistel alustel ning selleks kasutatud infotehnoloogilised lahendused ei ole kasutatavad ühtse arve esitamise süsteemi rakendamiseks.

11.10.2018 Konkurentsiametis toimunud seletuste andmisel selgitas GV, et kui EG liitub uue ühtse arve teenusega, rakenduvad tema suhtes samad tingimused nagu teistele gaasimüüjatele. Küsimused, mis on seotud arvete esitamise ja maksmise tähtaegadega, reguleeritakse vastavates tüüptingimustes, mille osas on kava järgi ette nähtud konsultatsioonid gaasimüüjatega. GV on kavas teavitada Konkurentsiametit iga kohustuse täitmise etapi täitmisest hiljemalt järgmise kuu 15. kuupäevaks.

4. Konkurentsiameti hinnang AS-i Gaasivõrgud kohustusele

Vastavalt KonkS § 63⁷ lõikele 1 võib ettevõtja, kelle tegevus võib rikkuda konkurentsiseaduse §-s 4 või 16 või Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 101 või 102 sätestatud ning kelle puhul Konkurentsiamet kaalub ettekirjutusega korrarikkumise kõrvaldamise kohustuse panemist, esitada kirjalikult Konkurentsiametile taotluse omapoolse kohustuse võtmiseks.

---

¹⁵ AS Gaasivõrgud 12.09.2018 kiri nr GV-K18-103-1-V ja 04.10.2018 kiri nr GV-K18-124-1-V "Ühisarve tegevuskava kohta esitatud märkustest ja ettepanekutest" ja 11.10.2018 Konkurentsiametis antud seletused.

KonkS § 63⁷ lõike 2 kohaselt peab kohustus olema suunatud konkurentsiolekorra parandamisele ja sobiv rikkumise kahjulike mõjude lõpetamiseks.

Konkurentsiameti 30.01.2018 esialgse hinnangu kohaselt ei ole GV senine tegevus, millega ta võimaldab ainult emattevõtjale EG-le gaasi ja võrguteenuse eest ühtse arve esitamist, taganud teistele elektrimüüjatele võimalust konkureerida EG-ga võrdsetel alustel maagaasi müügi teenuse kaubaturul. Konkurentsiamet on seisukohal, et GV pakutud kohustus kõrvaldab tõhusalt need konkurentsiprobleemid, millele Konkurentsiamet oma esialgses hinnangus ja ettekirjutuse hoiatuses viitas. See loob võimaluse konkurentsitingimuste ühtlustamiseks ja kõrvaldab GV emattevõtja EG-i tegutsemiseelise võrreldes teiste gaasimüüjatega. 30.01.2018 esitatud esialgses hinnangus oli Konkurentsiamet arvamusel, et GV-l on võimalik reguleerida kõik ühtse arvega seotud võlaõiguslikud küsimused näiteks mittediskrimineerivaid tingimusi sisaldava tüüplepinguga, mida kohaldatakse ühetaoliselt kõigi ühtse arve esitamist soovivate gaasimüüjate osas. Tüüptingimuste kaudu ühtse arve esitamise korraldamine vastab ka gaasimüüjate üldistele ootustele.

Vastavalt KonkS § 63⁷ lõikele 5 on kohustus tähtajaline ning ettevõtja on kohustatud Konkurentsiameti poolt varem määratud ajal teavitama Konkurentsiametit kohustuse täitmisest. Konkurentsiamet arvestab asjaoluga, et ühtse arve juurutamine kõigi gaasimüüjate jaoks ei saa toimuda olemasolevaid infotehnoloogilisi lahendusi kasutades, mistõttu selleks tuleb teha mahukaid IT-arendusi. Tähtaegu mõjutab muuhulgas ka arveinfo edastamine ja teenindusinfo vahetamine Elering AS-i hallatava andmevahetusplatvormi vahendusel. Elering AS on valmis täiendama infotehnoloogiliselt oma AVP-d peale seda, kui GV kohustus ühtse arve võimaldamiseks on Konkurentsiameti poolt kinnitatud. Kokkuvõtvalt on Konkurentsiamet seisukohal, et kohustuse täitmise ajakava, mille kohaselt algab ühtse arve rakendamise testetapp juba 2019 aasta II kvartalis ning ühtse arve mudel toimib oodatava töökindlusega hiljemalt alates 01.01.2020, on põhjendatud ja ei too kaasa ebamõistlikke viivitusi. Konkurentsiamet peab vajalikuks, et AS Gaasivõrgud teavitaks ametit kohustuse täitmisest ja olulisemate etappide lõpuleviimisest peale iga tegevuse etapi lõpule järgneva kuu 15. kuupäevaks.

Konkurentsiameti hinnangul on oluline, et küsitletud gaasimüüjad ei ole järelevalvemenetluse jooksul väljendanud sisulist vastuseisu GV kohustuse võtmise taotlusele. Gaasimüüjate märkused puudutasid esmalt võimalust muuta ühtse arve võimaldamist paindlikumaks, s.o tarbijate segmendipõhiseks. GV on seda ka teinud, võimaldades kasutada ühtse arve võimalust kahe tarbijasegmendi osas eraldi. Sealjuures nõustub Konkurentsiamet GV-ga, et valikuvõimaluse andmisega üksiku tarbija kaupa kaasneks ebaproportsionaalselt suur halduskoormus.

Konkurentsiamet aktsepteerib arve esitamise ja maksekuupäevade osas, et need kehtestatakse muuhulgas tüüptingimustes. Maksekuupäevade ja muude maksetingimuste kohaldamine peab kõikidele müüjatele toimuma võrdväärselt. Ettevõtjatega arveldamise täpsemad nõuded tuleb reguleerida tüüptingimustes, mida GV enne kehtestamist ka gaasimüüjatele esitleb.

Konkurentsiamet ei pea põhjendatuks, et võrguettevõtja peaks kohustuse täitmise järgselt maksma elektrimüüjatele arveldamise eest teenustasu. Kõnealused arveldamisega seotud kulud arvatakse võrgutasudest välja ning sisuliselt jäävad gaasimüüjad sellel osal omavahel

turutingimustel konkureerima. Puudub mõistlik majanduslik põhjendus, miks peaks võrguettevõtja reguleeritud tariifi arvelt gaasimüüjatele ühtse arve eest teenustasu osutama.

Menetluse käigus esitati ettepanek lisada GV krediidiriski maandamiseks krediidireitingu kriteerium, millest GV aga keeldus. Konkurentsiamet leiab, et ehkki krediidireitingu kriteerium on iseenesest majanduslikult loogiline, ei saa teiselt poolt väita, et GV poolt ette nähtud krediidiriskide maandamise vahendid (tagatisraha ja pangagarantii) oleksid ilma krediidireitingu kriteeriumita antud juhul põhjendamatud. GV-l on õigus iseseisvalt hinnata uue ühtse arve võimaldamisega kaasnevaid krediidiriske ja võtta vajalikke meetmeid nende vältimiseks. Konkurentsiamet ei näe seega antud juhul alust nõuda GV-lt krediidireitingu kriteeriumi lisamist põhitingimustesse. Samuti nõustub Konkurentsiamet GV-ga, et tagatisrahale ülemise piirmäära kehtestamisega võib kaasneda ettevõtjate ebavõrdse kohtlemise risk. Sellisel juhul oleksid suurema gaasimüüja (kelleks antud juhul oleks eelkõige GV-ga samasse kontserni kuuluv EG) kulud GV krediidiriskide maandamisele proportsionaalselt väiksemad, ehkki sellise ettevõtja krediidirisk ei pruugi samas väiksem olla.

Arvestades kõike eeltoodut leiab Konkurentsiamet, et GV poolt pakutud kohustus vastab proportsionaalsuse põhimõtte tingimustele, mis tähendab seda, et kohustus on vajalik ja piisav selleks, et lahendada Konkurentsiameti poolt 30.01.2018 koostatud esialgses hinnangus tõstatatud konkurentsiprobleem ning on kohane konkurentsiolekorra parandamiseks. Samuti võib kohustust pidada mõõdukaks. Konkurentsiameti hinnangul ei ole järelevalvemenetlust enam otstarbekas jätkata.

Vastavalt KonkS § 63⁷ lõikele 4, kui Konkurentsiamet kiidab kohustuse heaks, võib ta oma otsusega muuta heakskiidetud kohustuse ettevõtjale siduvaks ja lõpetada menetluse.

Konkurentsiametil on korrakaitseaduse § 28 lg 1 alusel õigus teha isikule ettekirjutus, kui isik jättis KonkS § 63⁷ alusel võetud kohustuse täitmata (sh rikkus kohustuse tingimusi).

Vastavalt KonkS § 63⁷ lõikele 6 võib Konkurentsiamet omal algatusel või isiku taotluse alusel uuendada KonkS § 63⁷ lõike 4 alusel lõpetatud menetluse, kui: 1) asjaolud, millel menetluse lõpetamine põhineb, on olulisel määral muutunud; 2) ettevõtja ei täida võetud kohustust; 3) kohustus kiideti heaks või menetlus lõpetati ettevõtja esitatud ebatäieliku, ebaõige või eksitava teabe alusel.

Lähtudes eeltoodust ning juhindudes KonkS § 63⁴ lg 1 punktist 8 ja § 63⁷ lõikest 4,

otsustan

- 1) kohustada AS-i Gaasivõrgud täitma käesoleva otsuse lisas kirjeldatud kohustuse;**
- 2) kohustada AS-i Gaasivõrgud Konkurentsiametit teavitama hiljemalt 15.04.2019, 15.07.2019, 15.10.2019 ja 15.01.2020 kohustuse tegevusetappide lõpule viimisest;**
- 3) lõpetada AS-i Gaasivõrgud suhtes alustatud järelevalvemenetlus.**

Otsuse lisa: AS-i Gaasivõrgud poolt 12.10.2018 pakutud kohustus (Kohustuse võtmise täiendatud taotlus 12.10.2018 nr GV-K18-124-2/1-V).

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul otsuse teatavaks tegemisest arvates.

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt Ots
peadirektor